

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATA PE SAPTAMANA SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, G. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
PRIM-REDACTOR

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Paul Negulescu. — *Unificarea legilor privitoare la organizarea și administrațiunea comunelor urbane.*

Solemnitatea dela Curtea de Casație. — *Discursul d-lui Prim-Președinte, V. Râmniceanu și al d-lui Procuror General, I. Stambulescu.*

Tribunalul Ilfov, secția I. com. — *Faliment. — Refuz de plată. — Legea din 3 Iunie 1923 privitoare la regularea raporturilor dintre creditorii englezi și debitorii români. — Dacă se aplică și creditorilor francezi.*

Necrolog. — *Cuvântarea ținută de d-l P. Negulescu, la înmormântarea lui C. Arion.*

Recenzii.

Unificarea legilor privitoare la organizarea și administrațiunea comunelor urbane.

De lege ferenda. — Ce ar trebui să cuprindă legea pentru organizarea comunelor urbane. — Critica proiectului de lege pentru unificarea administrativă. — Propuneri.

În cursul luni Septembrie aflându-mă în Timișoara, am fost invitat de d. Dr. Costinescu, președintele Uniunii orașelor din România, ca să iau parte la ședințele congresului acestei uniuni. În ordinea de zi a congresului fiind cuprinsă și o discuțiune asupra proiectului de lege pentru unificarea administrativă, am luat cuvântul și am arătat motivele pentru care socotesc că proiectul nu e îndestul de studiat. Aproape unanimitatea congresului a admis observațiunile mele, și a numit o comisiune, care să alcătuească în numele orașelor un proiect, în care să se țină seamă de aceste observațiuni.

Mă simt dator ca să public acest studiu, care poate va servi fie pentru alcătuirea acestui proiect, fie parlamentarilor cu ocaziunea discuțiunii proiectului; fie chiar Ministrului, dacă ar dori să facă unele modificări.

În acest studiu, ne ocupăm numai de organizarea și administrarea orașelor, lăsând la o parte dispozițiunile privitoare la comunele rurale și la județe.

PARTEA I

DE LEGE FERENDA

Ce ar trebui să cuprindă legea pentru organizarea comunelor urbane.

Legea pentru unificarea organizării comunelor este imperios reclamată. Au trecut aproape 5 ani dela

armistițiu și comunele noastre sunt încă administrate de comisiuni interimare, numite de puterea centrală.

S'au făcut încercări, în acest interval, de a se legifera în această materie, dar și proiectul d-lui Argetoianu, depus în parlament în 1921, și proiectul d-lui General Văitoianu, depus chiar în acest an, nu au putut fi transformate în legi până acum.

Pentru a alcătui o bună lege comună în împrejurările de astăzi ar trebui după noi să se țină seamă de următoarele condițiuni:

a) Să se asigure comunelor o cât mai largă autonomie. Astăzi atât legea din 31 Iulie 1894 pentru comunele urbane, cât și legea din 1 Mai 1904 pentru comunele rurale supun mai toate actele consiliului comunal tutelei administrative. În afară de aceasta, chiar pentru actele, pe care consiliul comunal are dreptul să le facă singur, autoritatea tutelară are posibilitatea să le anuleze în anumite cazuri.

În Anglia, Germania, Statele-Unite, Suedia, etc. s'au dezvoltat cât se poate de mult libertățile locale. Humboldt zicea, *că toată politica trebuie să tindă la emancipațiunea libertății individuale.*

Sistemul acesta, al libertății locale, face ca o națiune să fie aptă pentru libertate, după cum zicea Gladstone: „*Plus les années s'accumulent sur moi, plus j'attache d'importance aux institutions locales: C'est par elles que nous acquerons l'intelligence, le jugement, l'expérience, que nous nous re dons aptes à la liberté*”.

„*L'habitant de l'Amerique, zice Tocqueville, s'attache à sa commune parce qu'elle est forte et indépendante; il s'y interesse parce qu'il concourt à la diriger. Dans cette sphère bornée, qui est à sa portée, il essaie de gouverner la société, il s'habitue aux formes sans lesquelles la liberte ne procede que par revolutions; il se pénètre de leur esprit, prend gout à l'ordre, comprend l'harmonie des pouvoirs, rassemble enfin des idées claires et pratiques sur la nature de ses devoirs et sur l'étendue de ses droits*”.

Starea socială face educațiunea individului, îi modifică calitățile sale naturale și le transformă în calități sociale. Individul astfel transformat contribuie și dânsul ca să perfecționeze societatea, societatea astfel perfecționată lucrează din nou asupra individului pentru a-l perfecționa. Avem deci o serie neîntreruptă de transformări, de reacțiuni dela societate la individ și dela individ la societate, pe care se bazează dezvoltarea civilizațiunei.

Civilizațiunea nu este numai o manifestare exterioră și materială, ea consistă mai ales în formarea caracterului, a forței interioare, *virtus*, cum o numeau Romanii. Și, mai ales în comună, individul găsește ocaziunea de a-și desvolta caracterul din punct de vedere politic, de a deveni independent. Statul este prea mare pentru ca individul să poată avea o influență asupra mersului lui progresiv, după cum și influența civilizațiunii a statului asupra individului este mai redusă. Prin urmare trebuie dată o dezvoltare cât mai mare vieții comunale.

Tutela administrativă trebuie desființată, căci nu are nici un sens să se creadă, că un funcționar din administrațiunea centrală să poată cunoaște așa de bine situațiunea din întreaga țară încât să poată, cu folos pentru binele obștesc, să decidă că rău a fost închiriat un imobil din T.-Severin, sau din Cernăuți, că rău a făcut consiliul comunal din Constanța de a vândut un imobil, că rău procedează primăria din Târgu-Mureș vroind să stingă un proces printr'o transacție. Cum s'ar putea pretinde că autoritatea centrală va studia și cerceta în mod scrupulos fiecare caz în parte și va da o soluțiune mai bună decât cea chibzuită de autoritatea locală, atunci când examinând propriile acte ale puterii centrale, de cele mai multe ori, constatăm că sunt făcute fără nici un studiu și că nu corespund cu necesitățile?!

Administrațiunea centrală aprobă sau infirmă actul autorității comunale, după sfăruințele și influențele lăaturalnice. Menținându-se tutela, se continuă mai departe tirania politicianilor, care a paralizat viața comunală la noi.

Noi credem că prin desființarea tutelei se va aduce o însănațoșire completă în administrațiunea comunelor.

Dar nu e mai puțin adevărat că autoritatea comunală e compusă din oameni și ea atare poate să fie supusă greșelilor și ar fi foarte greu ca printr'o acțiune nechibzuită la un moment dat să se periclitizeze situațiunea financiară a unui oraș. Pentru a se evita aceasta, propunem să se poată cere anularea actului făcut de autoritatea comunală înaintea consiliului administrativ superior, organizat ca un înalt tribunal al administrațiunii.

Anularea s'ar putea cere sau de reprezentantul Statului în comune, de un număr de consilieri comunali, sau de un număr de alegători din comună, și această anulare să se poată cere și pentru motive de interes local și pentru că s'ar atinge interesele superioare ale Statului.

Consiliul superior administrativ va cerceta de urgență, va delega, de va fi nevoie, un membru al său, ca să facă ancheta în localitate și va decide.

Un alt remediu ar fi ca, pentru afacerile care angajează finanțele comunale, consiliul comunal să arate și resursele de unde ar urma să se facă plata.

Când ar fi vorba de lucrări mari, care ar putea provoca cheltueli considerabile, consiliul comunal să supună cazul la *referendum popular*.

Consiliul comunal să nu poată fi dizolvat decât în cazuri anume determinate și numai pe baza unei decizii a consiliului superior administrativ, care singur va ancheta cazul.

Puterea executivă comunală să fie colectivă, iar nu individuală și personală. Aproape în toate țările, afară de

Franța și de țara noastră, găsim un comitet executiv, ales de consiliul comunal, care administrează afacerile comunale. Primarul nu este decât președintele acestui comitet. Fiecare membru din comitet este însărcinat cu conducerea unui serviciu și în ședințele consiliului comunal el dă explicațiuni relativ la acel serviciu.

Cu modul acesta avem în fiecare comună, mai multe persoane, care se interesează de afacerile comunale, care se ocupă mai bine de aceste afaceri decât unul singur.

La noi, se alege din sânul consiliului ajutori de primari, însă ei nu au alte atribuțiuni decât acele care le dă primarul, el este un subordonat al primarului, având prin urmare o situațiune, ce nu poate conveni decât persoanelor intrate de curând în viața publică. Pe câtă vreme, în cazul când am avea un comitet, în care fiecare membru ar avea atribuțiuni distincte și bine determinate, când primarul nu ar fi decât președintele acestui comitet, având atribuțiuni numai în ce privește serviciul ce conduce, este evident că aceste funcțiuni ar căpăta o importanță cu mult mai mare.

În afară de aceasta, în orașele importante, puterea executivă comunală ar putea să primească noi dezvoltări. S'ar putea alcătui diverse comisii compuse din consilieri și din diverși specialiști și însărcinate să conducă anume servicii. O asemenea comisiune s'ar putea ocupa de partea estetică a orașului, ea ar alcătui planul de sistematizare, ar da autozizările de construcțiune, s'ar ocupa de facere de grădini publice și de înfrumusețarea celor existente, o altă comisiune s'ar ocupa de partea sanitară a orașului, o alta de pavarea stradelor și canalizarea lor, diverse construcțiuni comunale, o alta de dezvoltarea culturală și morală: școli, biblioteci, muzee, teatre, cinematografe, conferințe, etc., o alta pentru asistența socială, etc. Fiecare comisiune ar fi prezidată de un membru din comitetul executiv, care ar fi și executorul deciziunilor comisiei.

În modul acesta interesele comunale ar fi mult mai bine administrate, ele nu ar mai putea fi periclitate de un primar incapabil sau lipsit de activitate.

b) Primarul ar trebui să fie numai reprezentant al intereselor locale, nu și agent al puterii centrale.

Din moment ce admitem comuna ca un stabiliment public având de multe ori interese deosebite de cele ale Statului, trebuie stabilită o deosebire și în cece privește organele acestui stabiliment public față de organele Statului.

Statul va trebui să aibă un reprezentant al său în comună: un comisar al guvernului, care execută ordinele puterii centrale, menține ordinea publică, poate ataca înaintea consiliului superior administrativ actele consiliului comunal sau ale comitetului executiv în caz când ar viola legile, regulamentele de administrație publică sau interesele superioare ale Statului.

c) O lege comunală trebuie să apere ideia de stat național român, adică să dea posibilitate elementului românesc chiar acolo unde ar fi în minoritate să aibă un oarecare rol în conducerea orașului, iar, în regiunile din apropierea frontierei, orașele a căror majoritate e compusă din elemente etnice streine, alcătuirea consiliului comunal ca și a comitetului executiv urmează să sufere o modificare în sensul ca, pe lângă consilierii aleși, să fie desemnați fără deosebire de sex, un număr

de persoane fie dintre funcționarii publici din localitate, fie dintre profesioniști. Această desemnare făcându-se sau de guvern sau de asociațiunile generale profesionale. În comitetul executiv, consiliul comunal va desemna de pildă 3 membrii, iar guvernul 4 membrii dintre consilierii aleși sau desemnați.

În teritoriile alipite, de și elementul românesc e într-o majoritate covârșitoare, la orașe, mai ales în cele mari, el e în minoritate; statele formează rezervoarii Românilorului, de acolo vor porni elementele care, în scurtă vreme, vor româniza cu totul și orașele.

De aceea, în mod tranzitoriu, credem că ar fi necesar ca, pentru orașele dela graniță, să se stabilească anumite norme, care să nu permită înlăturarea elementului românesc dela orice conducere a orașelor. Este adevărat că scrutinul pe listă cu reprezentarea minorităților dă posibilitate elementului românesc, chiar dacă ar fi în minoritate în vreo comună, să fie reprezentat. Dar aceasta nu e suficient, în orașele din apropierea graniței, unde se recomandă cel puțin pentru moment o vigoare mai mare. De aceea socotesc că, pentru aceste orașe, situate într-o zonă de 100 km. dela graniță, și în care elementul românesc ar fi în minoritate, să se ia măsuri speciale pentru a se asigura elementului românesc conducerea administrației.

Această măsură ar fi aplicabilă în noile teritorii și în cadrilater.

d) Comuna fiind mai mult o organizare economică decât una politică, trebuie să ne silim a da cetățenilor posibilitatea de a alege pe cei mai buni gospodari. De aceea sistemul de listă prezentat de partidele politice trebuie corectat cu posibilitatea pentru alegător de a-și alcătui o listă proprie a lui, culegând nume din toate listele, precum și prin faptul că el având să voteze de pildă 50 consilieri comunali, el să poată da unei singure persoane aceste 50 voturi, ștergând celelalte nume din listă și adăugând numărul 50 înaintea numelui persoanei căreia vrea să-i dea toate voturile, sau să le împartă între 2—3 candidați.

Idea din proiect de a avea consilieri de drept și consilieri cooptați, e foarte fericită. Sunt foarte mulți bărbați și femei, foarte capabili, care ar putea fi neprețuiți pentru administrația comunală, dar care, fie din modestie, fie din alte considerațiuni, nu ar vrea să înfrunte șansele unei alegeri. Consilierii comunali ar putea coopta diverse persoane, care ar putea fi utile pentru administrația comunei. De pildă un inginer, care s'a ocupat de chestiuni edilitare, un medic-higienist sau un bacteriolog, un arhitect, un arhitect pentru parcuri și grădini, un profesor, un profesor de estetică, un profesor de arheologie, un profesor de drept administrativ, un pictor, un sculptor, o doamnă doctor de copii, o doamnă care s'a ocupat cu conducerea unui azil de copii, o doamnă care conduce o societate pentru ajutorarea săracilor, o doamnă profesoară a unei școli de menaj, 2—3 financieri cu mare reputație.

Ar fi membrii de drept cel mai înalt reprezentant al clerului ortodox din localitate, iar în orașele unde un alt cult este urmat de majoritatea locuitorilor și un reprezentant al acelui cult, directorii de servicii ai comunei, un reprezentant al medicilor din comună, decanul baroului, primul președinte al Curții de apel acolo unde sunt Curți și în celelalte orașe primul președinte sau președintele tribunalului, comandantul

garnizoanei, rectorul Universității și decanii Facultăților, acolo unde sunt universități, directorii de liceu directorii de școli normale, 2—3 delegați ai corpului didactic primar, directoarele școalelor secundare și profesionale de fete, directorii de bănci, președintele și secretarul general al Camerilor de comerț, industrie și muncă, și în orașele unde nu se află asemenea camere un delegat al comercianților.

e) Diferența fundamentală între viața complicată dela orașe și viața simplă dela țară, face că nu e posibil același tratament pentru aceste două feluri de aglomerațiuni omenesti.

De aceea sau se fac două legiuiri deosebite sau se face o singură lege, dar organizarea orașelor se tratează deosebit de aceea a comunelor rurale în capitole anumite.

f) O serioasă legiuire comunală ar trebui să asigure comunelor mijloace financiare suficiente, fără să se îngreuneze prea mult sarcinile care apasă asupra contribuabililor.

Cele mai bune impozite comunale sunt cele directe. În adevăr, în cazul când majoritatea veniturilor comunale ar proveni din impozite directe orice risipă din partea consiliului comunal s'ar traduce printr-o urcare a impozitelor directe comunale pentru a se putea acoperi cheltuielile făcute. Corpul electoral atins prin contribuțiune exam'nează lucrările făcute și refuză încrederea, la noile alegeri, acelor consilieri, dacă constată că lucrările efectuate nu sunt în concordanță cu sacrificiile făcute.

Un impozit comunal, care în Belgia a dat excelente rezultate e un impozit asupra mobilierului. Comunele sunt autorizate să pună un impozit asupra valorii mobilierului aflat atât în apartamentele de locuit, birouri sau orice alte instituțiuni, precum și asupra valorii obiectelor de artă. Acest impozit trebuie să fie progresiv, ca toate impozitele de astăzi, el trebuie să aibă o cotațiune de impunere redusă plecând dela $\frac{1}{4}\%$ —2% trebuie să admită scutiri pentru mobilierile de o valoare inferioară de 10.000 lei.

Un alt impozit comunal care ar da excelente rezultate ar fi impozitul asupra succesiunilor. Comunele ar urma să fie autorizate să perceapă un impozit asupra succesiunilor, donațiunilor sau legatelor privitoare la imobile din comună. Acest impozit s'ar percepe sub forma de zecimi adiționale la impozitul Statului.

La toate impozitele directe ale Statului se vor percepe zecimi adiționale în favoarea comunei.

Comunele de asemenea ar putea stabili un impozit foarte just asupra plus-valutei proprietății construite, căci este evident că de cele mai multe ori această plus-valută depinde de împrejurări locale, de lucrări efectuate de comună.

Comunele ar putea introduce unele monopoluri cum de pildă monopolul pompelor funebre. Uniunea orașelor ar putea lua asupra sa asigurările contra incendiului. Tot comunele ar putea avea monopolul cinematografelor, etc.

g) Comuna este o autoritate publică, însă fără caracter politic; este o autoritate locală, iar nu națională și în același timp o grupare de ordin economic. Pentru acest motiv consiliile comunale nu pot fi dizolvate de puterea centrală, în foarte multe țări; pentru aceea, în multe țări, alcătuirea corpului electoral comunal diferă de alcătuirea corpului electoral pentru parla-

ment, pentru aceea alegătorii comunali, în multe țări, sunt contribuabili și votul e proporțional cu contribuțiunea.

Într'o grupare de ordin economic, este incontestabil că elementele mai culte, prezumate ca având o pricepere mai mare în conducerea instituțiunei, să aibă un drept mai mare în alcătuirea organelor de conducere. De aceea credem că, pe lângă membrii consiliului aleși de cetățeni, să fie și membrii de drept. Șefii serviciilor comunale, apoi medici, avocați, profesori, industriași, bancheri, ingineri, arhitecți, comercianți, etc. În cazul când nu s'ar găsi decât un singur inginer sau un singur medic în comună, el ar face parte de drept din consiliu, dacă sunt mai mulți ar urma să fie desemnați de corporațiunile respective.

h) Este incontestabil că femeile prin spiritul lor practic, prin spiritul lor de gospodărie, de economie, de control ar putea fi foarte folositoare atât ca alegătoare cât și ca administrătoare.

Legea noastră comunală ar trebui deci să dea drepturi femeilor atât ca alegători cât și ca eligibili. În diverse comisiuni, fie în acele de estetica orașului, fie în comisiunile pentru școli și grădini de copii sau în cele de asistență socială, ele ar putea da un concurs eficace. Dintre femei s'ar putea găsi adevărate devotamente pentru aceste instituțiuni așa de necesare.

Paul Negulescu

Profesor de drept administrativ la Universitatea din București

(Va urma partea II-a în numărul viitor)

SOLEMNITATEA DELA CURTEA DE CASAȚIE

Luni, 1 Octombrie, a avut loc instalarea d-lui Ioan Stambulescu ca Procuror General la Inalta Curte de Casație în locul decedatului N. Procupescu, și a d-lui Al. Iuca, fost consilier la Curtea de apel din București, ca consilier la Casație în locul d-lui Stambulescu.

Publicăm azi discursul d-lui Prim-Președinte Victor Râmnicănu și acela al d-lui Procuror General I. Stambulescu, ținute cu ocaziunea acestei solemnități.

Discursul d-lui Prim-Președinte Victor Râmnicănu

Domnule Procuror General,

De D-voastră mă leagă o vechie prietenie și o bună și sinceră colegialitate, formată prin lungul șir de ani, cât am funcționat alături atât în Curtea de Apel cât și la această Inaltă Curte, de aceea sunt fericit că prezidez solemnitatea instalării D-voastră în înaltul și frumosul post ce vi s'a încredințat.

Mulțumirea mea este și mai mare, nu numai pentru că numirea D-voastră este realizarea unei dorințe a întregii Curți, dar mai ales pentru că această numire este recompensa și încoronarea justă și meritată a unei lungi și strălucite cariere.

În adevăr, peste tot, dela Tribunal și până aci, v'ați afirmat ca un profund cunoscător al științei dreptului, cu un bun simț juridic deosebit, având cunoștința datoriei în gradul cel mai înalt, caracter franc, independent și o completă urbanitate în ra-

porturile și cu colegii și cu ceilalți, toate acestea cu o modestie puțin obșnuită.

Cu aceste însușiri ați câștigat respectul și stima tuturor și în primul loc a colegilor D-voastră.

V'ați îndeplinit sfânta misiune de a distribui justiția, în așa fel ca impricinatul sărman ori bogat, slab ori puternic, toți să se prezinte cu desăvârșită încredere în judecata D-voastră. Astfel se explică această satisfacțiune, pot zice chiar această bucurie, pe care înși-vă o puteți constata din atmosfera de caldă simpatie, care vă înconjoară și care vă dă dovada sigură, că cuvintele mele nu sunt numai niște elogii banale pentru îndeplinirea ceremonialului acestei solemnități, ci expresiunea realității și a purului adevăr.

De aceea cuvântul D-voastră dela înălțimea aceluși fotoliu, va fi ascultat cu deosebită atențiune și cu cel mai mare interes, căci el va ușura sarcina acestor Inalte Curți în deslegarea dificilelor și complicatelor chestiuni de drept ce vom avea de rezolvat.

Vă aduc în numele întregii Curți călduroasele și viile noastre felicitări.

Discursul d-lui Procuror General Stambulescu

Domnule Prim-Președinte, Domnilor Președinți, Consilieri, Procurori, Domnule Decan,

În clipa când ocup acest fotoliu 'mi dau bine seama că am azi o întreită obligație de îndeplinit.

Mai întâiu de toate trebuie să vă mulțumesc, Domnule Prim-Președinte, să mulțumesc și colegilor, pe care-i am văzut în ultimele zile, pentru că prin sfaturile, prin încurajările și prin insistențele tuturor m'ați convins că trebuie, trecând peste toate îndoelile mele, să accept sarcina atât de grea de a conduce Parchetul Inaltei Curți.

Trbuie să vă mulțumesc, Domnule Prim-Președinte, și pentru cuvintele măgulitoare cu care m'ați întâmpinat, cuvinte ce fără îndoială depășesc meritele mele personale și pe care mi le explic numai prin îndelungata noastră conlucrare, de peste 30 ani de când muncim alături, în care timp m'am putut convinge de înaltele calități de care sunteți înzestrat.

De aceea, nu voi reține din aceste elogii decât constatarea că și această din urmă demnitate, la care am fost ridicat, a datoresc numai aprecierilor binevoitoare ale colegilor, fără vre-o solicitare chiar din parte-mi. Și rețiu această constatare, numai pentru că socotesc că e merită a servi de pildă și de încurajare și altora.

E bine să se știe că se poate ajunge până la cele mai înalte trepte ale magistraturei și fără solicitări, și fără nici o intervenție din afară de Corpul Magistraturei.

Se poate ca în aceste condițiuni înaintările să fie ceva mai încete, sau chiar mai rari, dar aceasta are imensul avantaj de a da celui avansat toată autoritatea morală de care este nevoie spre a păși la lucru, fără obligațiuni ce l-ar putea pune, în anumite momente, în grea situație față de conștiința sa.

Vă mulțumesc deasemenea, Domnule Procuror și Domnule Decan, pentru binevoitoarele Domniei-Voastre cuvinte, care au un mare răsunet în inima mea.

O a doua obligațiune de îndeplinit azi, este aceea de a aduce prin osul unei pioase amintiri predecesorilor noștri, toți juriști de mare valoare, în afară de talentul

cu care cei mai mulți au ilustrat acest fotoliu, eminențe și magistrați ca Scarlat Ghica, Papiu Ilarian, G. Crețeanu, P. Vioreanu, Sc. Pherechide, G. Filiti, C. Sărățeanu, Gh. Schina, Ciru Oeconomu, Scarlat Popescu și N. Procopescu, ca să nu numesc decât pe cei dispăruți a căror suvenir a rămas încă vie printre noi — suvenir însoțită de sincere regrete în ce privește pe ultimi doi, de care ne lega o prietenie de aproape 30 ani, și a căror prematură pierdere o deplângem pentru distinsele lor calități atât ca magistrați cât și ca oameni.

În fine, am azi o ultimă obligațiune de îndeplinit. Nu se poate termina această solemnitate judecătorească fără ca noi cei mai autorizați și prin vârstă și prin experiența noastră să nu ne spunem cuvântul de încurajare sau de critică magistraților, fără să le spunem adevărul, tot adevărul.

În această ordine de idei, sunt foarte fericit că pot constata că magistratura noastră a trecut victorioasă în ultimele timpuri prin două grele crize.

Cea dintâi e ocupația inamică. Noi toți pe care strămutarea Casei în ultimele momente ne-a silit a rămâne aci în teritoriul ocupat, am putut vedea cu câtă abnegațiune și cu cât curaj magistrații dela Tribunale și Curți sub amenințarea brutală a arestărilor cu care inamicul s'a năpustit chiar asupra celor mai în vârstă și mai înalți demnitari, totuși și-au făcut deplina lor datorie.

Au luptat, au amenințat cu suspendarea judecării proceselor până ce inamicul a cedat, retrăgând acele măsuri umilitoare pentru just ția Țării, ca prezența unui delegat german la ședințele Tribunalului și chiar în camera de consiliu la deliberare.

A mai trecut victorioasă magistratura și printr'o altă criză: cea man festare bolnăvicioasă a nevrozei de după război, de când asistăm într stați la această goană aprigă după câștiguri ușoare și chiar necorecte.

Am mare bucur e a constata că magistratura țării, cu toate greutatele vieții și cu toată vădita insuficiență a salariilor, a știut să-și păstreze neînt nată cinstea sa.

Un singur caz îmi este cunoscut când un magistrat a încercat numai a transige cu conștiința sa, dar și acela dat judecării disciplinare în fața Consiliului superior, deși inamovibil, a fost imediat și fără milă destituit.

Nu prin aceasta înțeleg a spune că totul merge în cea mai perfectă regulă, că nici o critică nu se poate aduce slujitorilor justiției.

Se plâng impričinații că procesele târăgănesc ani de zile, că de multe ori după ce așteaptă oare întregi, li se amână procesele din lipsă de timp, în fine că, după judecată, hotărârile se redactează adesea foarte târziu.

A cui să fie vina? — Trebuie cu regret să constat că și magistrații au partea lor de vină aci.

Ceeace le cerem dar, este mai multă râvnă și exactitate la muncă, mai puțină infidență față de nevoile impričinațiilor și o mai energică reacționare față de târăgănelile interesate ale proceselor.

În fine, cerem mai multă grabă și mai multă atenție la redactarea hotărârilor spre a evita ca soluțiuni bune, să fie expuse la casare, și deci la noui târăgăniri, din cauza lipsei complete sau a insuficienței motivării.

Mai este o cauză a amănărilor proceselor și frecvența

aceasta pe care sunt dator deci a o releva cu mai multă tărie.

Eminentul decan al baroului de Ilfov, cu spiritul său pătrunzător și cu marea sa experiență în ale judecăților, cunoaște desigur acest rău și va conveni cu noi, că se abuzează adesea de cuvânt; că judecătorii se văd zilnic și cu o adevărată durere nevoiți din lipsa de timp cauzată de prea lungile debateri să amâne procese.

Această întristătoare constatare nu trebuie să facă a se bănui că magistratura este ostilă artei oratorice.

Eu personal mărturisesc că prețuesc foarte mult o frumoasă cuvântare.

De altfel, care din noi n'a gustat o adevărată plăcere intelectuală, ascultând pledoariile unor maeștri ca: Cornea, Maiorescu, Stătescu, Lascăr, Djuvara, Delavrancea, Tache Ionescu sau Arion, ca să nu vorbesc decât de iluștri dispăruți al căror nume îmi vine acum în gând. Dar forma impecabilă a frazei, frumusețea literară a cuvântării nu esclude nici conciziunea, nici sobrietatea; din contra, este știut că caracteristica artelor frumoase, deci și artei oratorice e de a produce efecte foarte mari prin mijloace foarte simple. Ca dovadă gândiți-vă la ce sunete sublime se pot scoate din patru coarde întinse pe o bucată de lemn, adică dintr'o vioară.

De asemenea, mă asociez din toate puterile mele la apelul deja de mult făcut de eminentul nostru Prim-Președinte pentru înlăturarea în pledoarii a desvoltărilor inutile. Cerem deci avocaților cât mai multe argumente, în cât mai puține cuvinte, și sunt convins că în această privință, vom avea tot concursul Domnului Decan, ca să punem mai multă ordine în casa noastră comună, care e Palatul Justiției.

Mai este încă o cauză că procesele se rezolvă greu. Aceasta este însă din vina legiuitorului, care prin multiplele legi și prin deseale lor schimbări, prin amestecul magistraților în tot felul de afaceri străine de datoria lor și fără a îngriji de o mai bună repartizare a complexelor judecătorești, ne copleșește sub povara legilor excepționale, toate urgente, toate cu precădere și toate cu termene de atac extrem de scurte încât ne pune în imposibilitate de a satisface cerințele crescânde ale justițiabililor.

Ca să nu dau decât un exemplu, vă voi cita cazul secției civile a acestei Inalte Curți, care dela 7—8 procese pe zi câte erau acum 13 ani, când am fost eu numit acolo, a ajuns azi la 20—22 procese civile pe zi, soluționând în anii din urmă între 750 și 110 procese pe an, fără a ține seamă de procesele rezolvate de secția ardeleană, pe când în trecut după cum ne arată cunoscutul autor E. Faye, Ca sația secția civilă nu soluționa acum câțiva ani decât aproape 300 afaceri pe an, nu ținea decât trei ședințe pe săptămână, de câte patru ore maximum; iar noi ținem cinci ședințe pe săptămână în mod obișnuit de câte cinci ore, ceeace este cred maximumul ce ni se poate cere.

Acestea aveam de spus pentru azi.

TRIBUNALUL ILFOV S. I. Comercială

Audiența de la 24 Septembrie 1923

Președenția D-lui Siliu Rădulescu, Judecător

Nathan Rosenberg și alții cu firma Les Successeurs d'Albert Gode, Bedin & Co.

FALIMENT.—REFUZ DE PLATĂ.—CÂND CONSTITUE UN REFUZ FĂCUT CA BUNĂ CREDINȚĂ CA SĂ ÎMPEDICE DECLARAREA ÎN STARE DE FALIMENT.—ART. 696 C. COM.

FALIMENT.—REFUZ DE PLATĂ.—LEGEA DIN 3 Iunie 1923 PRIVITOARE LA REGULAREA RAPORTURILOR DINTRE CREDITORII ENGLEZI ȘI DEBITORII ROMÂNI.—DACĂ SE APLICĂ ȘI CREDITORIILOE FRANCEZI.—ART. 696 C. COM.

1. Dispozițiunile art. 696 c. com. potrivit cărora simplul refuz de plată bazat pe o excepțiune pe care debitorul o crede cu bună credință că e întemeiată, se referă numai la cazurile când debitorul tăgăduiește validitatea creanței creditorului său pe motive pe care le crede cu bună credință întemeiate și în privința cărora așteaptă ca justiția să-și spună cuvântul, iar nu și la cazurile când debitorul recunoaște datoria pentru care e chemat în stare de faliment, însă refuză plata pe motiv că așteaptă o lege viitoare care să amâne termenul de plată.

2. Intru cât astăzi raporturile dintre creditorii francezi și debitorii români sunt guvernate numai de regulile dreptului comun, refuzul de plată al falitului întemeiat pe speranță că guvernul va întinde aplicarea legii din 3 Iunie 1923 care să modifice ast-fel raporturile existente, nu constituie un refuz de plată făcut cu bună credință în sensul art. 696 c. com. ca să împedice declararea în stare de faliment a debitorului.

No. 586. — Respins ca nefundate opozițiile făcute de către Soc. Anonimă Textiloses & Textiles din Milano, firma comercială R. Abrahams & Sohn din Manchester, firma comercială Manufactura Cosi din Busto Arsizie, Moritz Goldstein, firma comercială Berenstein & Zonis și firma comercială Goldstein & Hirsch din București, contra sentinței acestui Tribunal cu No. 540/923 prin care se declară în stare de faliment Nathan Rosenberg după cererea firmei reclamante Les Successeurs d'Albert Gode, Bedin & Co.

S'au ascultat d-nii avocați Velescu, A. Pauker, S. Speer și G. Petrovici pentru creditorii oponenti, Cezar Pascu din partea falitului și G. C. Christescu pentru firma reclamantă.

Tribunalul,

Asupra opozițiilor de față făcute prin petițiile înregistrate sub No. 39.272, 39.273, 39.301 din 13 Septembrie 1923 și 39.442, 39.488, 39.489 din 17 Septembrie 1923 de Societ. anonimă Textiloses et Textiles din Milano, firma comercială R. Abrams et Sohn din Manchester, firma comercială Manufactura „Tosi” din Busto-Arsizie Moritz Goldstein, firma comercială Berenstein et Zonis, și firma comercială Goldstein et Hirsch din București în contra sentinței acestui Tribunal cu No. 540 din 13 Septembrie 1923.

Având în vedere actele dela dosar, susținerile orale și scrise ale părților

Având în vedere că acest tribunal în ședința dela 13 Septembrie 1923 prin sentința ce a pronunțat,

constată că comerciantul Nathan Rosenberg este în încetarea de plăți pentru datorii comerciale, și în consecință, admite acțiunea intentată de firma reclamantă „Les success-urs d'Albert Gode Bedin et Co. cu sediul în Paris prin procurator avocat Gh. C. Cristescu și declară în stare de faliment pe numitul comerciant.

Având în vedere că, contra acestei sentințe potrivit articolului 711 cod. com. au făcut opoziție în calitate de creditori firmele mai sus arătate.

Având în vedere că creditorii oponenti după ce justifică interesul de a alaca sentința, care declară în stare de faliment pe debitorul lor Nathan Rosenberg pe considerațiunea că acesta odată îndepărtat din conducerea afacerilor sale, administrația și vânzările ce se vor efectua pe cale de licitație de judecătorul-sindic vor da un preț scăzut sub cel real și-și vor vedea astfel creanțele lor expuse de a nu mai putea fi acoperite și identificându-se cu interesele falitului cer retractarea sentinței pe următoarele considerațiuni:

Din împrejurarea că un comerciant datorează vre-o sumă de bani unui creditor al său pentru care urmează a fi condamnat la plată, nu rezultă cu necesitate și declararea sa în stare de faliment, de oarece falimentul fiind o acțiune colectivă interesează nu numai pe falit, ci și pe creditorii săi. Ori, în speță, interesul creditorilor este, ca debitorul Nathan Rosenberg să nu fie declarat în stare de faliment.

Considerând că dacă, în principiu, este exact că declararea în stare de faliment interesează nu numai pe falit, ci și pe creditorii săi, de aci nu rezultă că unii creditori, cari poate în urma unor aranjamente speciale făcute cu falitul își văd asigurată plata creanțelor lor, să poată împiedeca pe motiv de interes colectiv declararea în stare de faliment a debitorului în prejudiciul altor creditori pe cari acesta nu voește a-i plăti.

Având în vedere că, în speță, dacă oponentii creditorii Englezi și Români își văd regulată plata creanțelor lor prin intervenirea legii din 3 Iunie 1923, nu pot prin aceasta să împiedece declararea în stare de faliment a debitorului în prejudiciul creditorilor francezi față de care nu a intervenit nici o lege specială pentru regularea raporturilor dela creditor la debitor, cari deci rămân supuse dreptului comun.

Că deci acest motiv pe baza căruia oponentii creditorii cer ridicarea stărei de faliment a debitorilor lor, urmează a fi înlăturat ca nefundat.

Având în vedere, că în al 2-lea rând oponentii invoacă în sprijinul falitului dispoz. art. 696 c. com. potrivit căruia singurul refuz al unor plăți pe temei de excepțiune pe care în bună credință debitorul o socotește întemeiată nu constituie o probă de încetare a plăților.

Având în vedere că creditorii oponenti arată că în speță buna credință a debitorilor lor, când refuză plata creanței firmei, care a cerut declararea în stare de faliment rezultă din faptul că din moment ce legea din 3 Iunie 1923 care regulează modul de plata creanțelor engleze, lasă prin art. 13 posibilitatea Consiliului de Miniștri ca în anumite condițiuni să extindă dispozițiunile acestei legi și debitorilor în altă valută și deci Nathan Rosenberg este în drept să aștepte ca prelungirea plăților să intervie și față de creditorii francezi.

Considerând că dispozițiunile art. 696 c. com., care edictează că simplul refuz de plată bazat pe o excepțiune pe care debitorul cu bună credință o socotește

întemeiată se referă numai la cazurile când debitorul tăgăduiește validitatea creanței creditorului său pe motive pe care le crede cu bună credință întemeiate și în privința cărora așteaptă ca justiția să-și spună cuvântul, iar nu și la cazurile în cari, ca în speță, debitorul recunoaște datoria pentru care este chemat în stare de faliment însă refuză plata pe motiv că are speranța că guvernul țării pe bază de lege va amâna termenul de plată.

Că deci întrucât astăzi raporturile dintre creditorii francezi și debitorii români sunt guvernate numai de regulile de drept comun, refuzul de plată al falitului întemeiat pe speranța că guvernul va întinde aplicarea legii din 3 Iunie 1923 care să modifice astfel raporturile existente, nu constituie un refuz de plată făcut cu bună credință în sensul articolului 696 c. com. ca să împiedice declararea în stare de faliment a lui Nathan Rosenberg, mai ales că și în ședința întrebant fiind dacă e dispus să achite suma a declarat formal că nu vrea să o facă.

Având în vedere că atât creditorii oponenti cât și falitul cer tribunalului să vadă că în speță este vorba de un comerciant român care dacă nu poate face față datoriei ce a contractat, cauza este valuta forte și ar fi a se ruina comerțul țării dacă asemenea comercianți și în astfel de împrejurări ar fi declarați în stare de faliment.

Considerând că singura considerațiune pe care Tribunalul are a-și întemeia hotărârea sa este aceea care rezultă din convențiile părților și din lege și ar fi a scădea prestigiul Justiției și a lovi în chiar creditul țării de care comercianții au atâta nevoie dacă pe considerațiuni întemeiate pe o altă ordine de idei, Tribunalele ar ocroti pe debitorii cari caută a se déroba de la îndeplinirea datoriilor ce au contractat.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Siliu Rădulescu, respinge ca nefundată opoziția.

Semnați : *S. Rădulescu, R. Mărgăritescu*

CONST. C. ARION

Moartea acestui jurisconsult ilustru a fost pentru știința Dreptului o mare pierdere care se resimte în sânul Universității mai cu seamă acum la reînceperea cursurilor.

Pentru a comemora această pierdere publicăm azi cuvântarea ținută cu ocazia înmormântării de d-l profesor Paul Negulescu, care ne reamintește marea personalitate a lui C. Arion și golul rămas în învățământul juridic prin disparițiunea lui.

Intristată adunare,

Facultatea de drept din București m'a delegat să exprim în numele său sentimentele de adâncă durere, ce toți profesorii au resimțit prin moartea distinsului lor coleg, profesorul Constantin Arion.

Aceleași sentimente le exprimă și facultatea de drept din Iași, care printr'o telegramă a decanului său, ne roagă să luăm parte în numele ei la acest doliu al lumii juridice.

Constantin Arion a jucat un rol foarte mare în barou, în politică și a ilustrat catedra de drept comercial a Universității din București.

Spirit fin, literat distins, artist în suflet, jurisconsult de mare valoare, Arion întrunea cum zice Horatiu despre Virgiliu molle atque facetum, dulceață cu finețea.

În toate manifestările vieții, Constantin Arion ne apare cu aceste caracteristici și la barou, unde pledoariile lui erau remarcabile prin logică și bogăția cunoștințelor și la tribuna parlamentară, unde bunul lui simț, autoritatea pe care i-o dădea statornicia în principii și o viață fără prihană și la catedra universitară pe care a iubit-o așa de mult, C. Arion își captiva auditorul atât prin frumusețea și eleganța expunerii, cât și prin puterea argumentelor. Din persoana lui se desprindea mai ales bunătatea, o delicateță de sentimente remarcabilă. Această delicateță îl împiedeca să fie combativ; îl făcea să sufere foarte mult.

Cine l'a cunoscut pe Constantin Arion știe ce durere avea pentru modul injust cum erau tratați el și cu prietenii lui politici, care ceruseră neutralitatea.

Asupra acestui punct, părerile au putut fi împărțite în acele grele momente, dar un fapt este necontestat, este de o evidență strigătoare că și unii și alții erau animați de sentimente nobile și patriotice.

Prin naștere, prin educațiune, prin frumoasa sa cultură literară, prin spiritul său artistic, prin caracterul său bun și generos, prin finețea lui ateniană, Constantin Arion era în adevărata accepțiune a cuvântului un spirit de elită. El nu era un pasionat, nu era un violent, el era omul liniștit, cumpătat, cu judecata sigură, iubitor al adevărului și al frumosului.

Constantin Arion era un mare orator și la bară și în parlament și la universitate; cuvântările sale se distingueau printr'o logică strânsă, printr'o bogăție de idei, dar mai ales printr'o splendidă formă literară.

Arion a fost mai mulți ani suplinitorul lui Vasile Boerescu la catedra de drept comercial prin anii 1883, 1884, nu a putut ajunge însă profesor titular, cu toată via lui dorință decât în anul 1913.

Și lui, ca și lui Take Ionescu li s'a făcut o mare nedreptate și facultății de drept s'a adus o mare pagubă, căci celui din urmă nu i s'a dat posibilitatea să-și pună în serviciul învățământului extraordinarul lui talent, iar Constantin Arion a fost chemat târziu abia acum zece ani să ocupe catedra pe care o suplînise cu 30 ani mai înainte.

Și ce profesor minunat a fost Constantin Arion! Cu ce regularitate își făcea cursurile, cu ce atențiune, cu ce plăcere erau urmate prelegerile lui de un numeros auditor! Numai boala l'a forțat să-și întreprună activitatea profesorală în exercitarea căreia găsea și un sentiment de nobilă mândrie și o puternică consolare.

Literatura juridică română a fost îmbogățită prin publicarea cursului său, o lucrare de mare valoare. Spre regretul tuturor însă până acum nu a apărut decât primul volum.

Prin moartea lui C. Arion lumea noastră juridică și în special facultatea de drept, studențimea, perde o călăuză sigură, dar el lasă după dânsul un nume, o glorie care va supraviețui multă vreme.

În fața corpului celui ce a fost jurisconsultul C.

Arion, acest vir bonus dicendi peritus, în numele colegilor spunându-i un aeternum vale, adaug: dormi în pace, memoria ta va rămâne veșnică printre noi! Fie ca pilda vieței tale să servească drept călăuză tinerilor generații.

RECENZII

„Hotărâri judecătorești“ de **C. S. Ballan**, judecător, Câmpulung.

Intr'un *prim* volum de 120 pagini, format mare, distinsul magistrat publică o parte din frumoasele sale hotărâri așa de elogios apreciate, în special de D-l profesor **D. Alexandresco** și alți mari juriști.

Din *prefața* acestei lucrări, redăm, mai jos, câte va din *observațiunile* D-lui **Profesor D. Alexandresco**:

„...Aveam, deci, perfectă dreptate, când într'o ad-
„notație, publicată nu mai știm când și unde (sunt
„prea multe, pentru ca să le putem ține socoteală),
„spuneam că, pela țară, mai mult poate decât prin
„orașe, sunt judecători, uitați de Dumnezeu și de
„oameni, cari, pătrunși de sfânta lor misiune, își fac
„datoria în conștiință, dându-și până și paraua de
„naforă, spre a se ține veșnic în curent cu mișcarea
„juridică; căci, după cum a zis *Geny*, jurisprudența
„nu stă locului, ea merge, din contră și înaintează
„cu pași gigantici. O teorie, care, până ieri, părea
„falsă, a devenit, ca prin minune, adevărată astăzi.
„Or, dacă, jurisprudența, această a doua călăuză a
„dreptului, evoluează pe zi ce merge, judecătorul
„trebuie să fie în curent cu ea, cu atât mai mult cu
„cât este opera lui.

„...Este, însă, de regretat că, tocmai asemenea
„judecători să fie siliți să rămâie cu anii prin locuri
„depărtate și părăsite, unde nu au cu cine schimba
„un cuvânt și unde, de multeori duc chiar lipsă de
„cele strict trebuitoare necesităților vieței.

„Locul unor asemenea judecători, cari 'și înțe-
„leg misiunea lor și fac onoare carierei pe care o
„ilustrează, nu este însă acolo unde se găesc, ci
„aiurea...“ („*Dreptul*“ No. 34/913).

„...Acești judecători să aibă răbdare și să continue
„a-și face datoria în conștiință, căci, mai târziu, sau
„mai de vreme, meritele lor vor fi recunoscute și
„răsplătite,—altfel, ar fi să dezesperăm de triumful
„dreptăței.“¹⁾

„...De altfel, toate sentințele date de D-l judecător
„C. S. Ballan, răspândite în toate revistele de drept,

„încă de pe când ocupa aceiași funcțiune în Vâlcea
„la Zătreni, sunt destul de cunoscute cititorilor noștri,
„ele sunt toate la fel, adică juridice și motivate cu
„un lux de argumente.

„...*Mai aveam încă o observație de făcut. Regre-*
„tăm din suflet că actualul judecător dela Câmpulung,
„de care am vorbit mai sus, n'a fost elevul nostru,—
„ca să ne putem fâli cu el. (Profesor **D. Alexandresco**
„în „*Dreptul*“ No. 7.921“).

În această importantă lucrare a D-lui judecător **C. S. Ballan**, sub diferite hotărâri, toate frumos motivate, se văd și alte **note** elogioase, date de D-nii Căp. **Dr. Danielopol**, **Dem. D. Stoenescu**, **Al. Velescu**, etc.

Acesta din urmă, într'o documentată „*Observație*“, privitoare la o hotărâre importantă de partaj, pe care o aprobă în totul, termină cu cuvintele:

„Toate aceste principii de drept sunt clar, precis
„și juridic aplicate în hotărârea judicios motivată a
„ocolului din Câmpulung. Ne e cu atât mai ușor să
„semnalăm aceste calități ale hotărârei, cu cât le-am
„găsit în toate operele de doctrină și jurisprudență
„ce poartă semnătura des întâlnită a unui om de
„drept, pe care îl apreciem fără a avea plăcerea
„să-l cunoaștem, dar pe care, după locul în care
„împarte dreptatea, aveam impresia că nu-l cunosc
„deajuns cei ce ar trebui să-l aprecieze“...

BIBLIOGRAFIE

Eugen Herovan. — „*Tratat teoretic și practic de Procedură civilă, organizare judecătorească și competență*“.

Din primul volum al acestei meritoare lucrări a apărut acum a doua fascicolă care tratează materia termenilor de procedură și sacțiunile lor.

Prețul 40 Lei

* * *

A apărut în editura **Cultura Națională**, București, 1923:

„**Pravilistul Flechtenmacher**“, comunicare făcută în ședința dela 5 Maiu 1923 a Academiei Române de d-l **Andrei Rădulescu**, membru al Academiei Române.

* * *

Lege pentru Organizarea Corpului de avocați, comentată și adăugită cu formulare de **Demetru Gr. Georgian (Georgiade-Ploești)**, fost magistrat. Tip. „Cultura Neamului Românesc“, Lipscași-Noi, 12. București, 1923.

Prețul 50 Lei

1) Profesor **D. Alexandresco**, în „*Justiția*“, No. 10 din Iunie 1919.